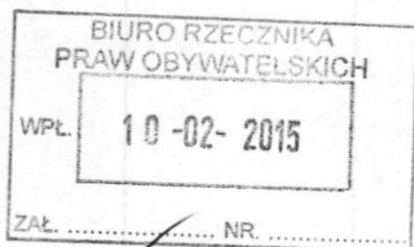

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOŚCI
Sekretarz Stanu

PKPR-072-1/15/3

UNP: 150129-00936

Warszawa, dnia 6 lutego 2015 r.

Pan
Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw
Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku!

Odpowiadając na pismo Pana Rzecznika z dnia 29 grudnia 2014 r., w przedmiocie nieletnich matek przebywających w placówkach resocjalizacyjnych, uprzejmie informuję.

Polski system prawa wprowadza określone regulacje wobec nieletnich i małoletnich oraz regulacje dotyczące różnych placówek w których na mocy orzeczenia sądu przebywają osoby nieletnie i małoletnie (placówki opiekuńcze, resocjalizacyjne i lecznicze). Daje to możliwość doboru określonych narzędzi oddziaływania w zależności od wieku dziecka, dysfunkcji społecznej lub zdrowotnej i umożliwia dostosowanie adekwatnych do tego narzędzi w celu dobrania odpowiednich form wsparcia. Każda z placówek ma do zrealizowania specyficzne i właściwe dla małoletniego lub nieletniego zadania.

W zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich, których prowadzenie należy do właściwości Ministra Sprawiedliwości, na podstawie orzeczenia sądu rodzinnego, umieszczane są osoby, które popełniły czyn zabroniony, wyczerpujący znamiona przestępstwa, a także osoby wykazujące w ocenie sądu wysoki stopień demoralizacji. Osoby te w chwili czynu ukończyły 13 rok życia.

W Polsce funkcjonują 32 placówki tego rodzaju, wśród nich 4 dla dziewcząt (ZP i SdN w Koronowie, ZP i SdN w Warszawie-Falenicy, ZP i SdN w Zawierciu, ZP

i SdN w Mrozach). Placówki żeńskie dysponują obecnie 160 miejscami, a przebywa w nich średnio od 130 do 150 wychowanek.

Jak wynika z danych statystycznych prowadzonych przez Ministerstwo Sprawiedliwości, w latach 2010 – 2014 liczba umieszczonych w przedmiotowych placówkach dziewcząt w ciąży lub które urodziły dziecko w czasie pobytu w placówce, przedstawia się następująco:

2010r. – 5

2011r. – 5

2012r. – 7

2013r. – 8

2014r. – 6.

Warunki dotyczące przebywania nieletnich w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich regulowane są na poziomie rozporządzenia.

Zgodnie z treścią § 57 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich, wychowankowi w trakcie pobytu w placówce zapewnia się między innymi: poszanowanie godności osobistej, wyżywienie dostosowane do potrzeb rozwojowych, odzież i środki czystości, dostęp do świadczeń zdrowotnych i rehabilitacyjnych. Wychowance w ciąży, w czasie porodu i po porodzie zapewnia się w szczególności: ochronę więzi rodzinnych, opiekę i pomoc psychologiczną. Dyrektor placówki zobowiązany jest zawiadomić rodziców (opiekunów prawnych) wychowanki, a także sąd rodzinny o stanie ciąży wychowanki i fakcie urodzeniu przez nią dziecka. Mając na względzie wagę szczególnej opieki nad nieletnią w ciąży i po porodzie, nieletniej matce zapewnia się również wzmożoną opiekę, przygotowując ją równocześnie do pełnienia roli rodzica.

Troszcząc się o dobro nieletnich, także nieletnich w ciąży i po porodzie, w placówkach dla dziewcząt zatrudnieni są, w niepełnym wymiarze czasu pracy, lekarze ginekolodzy. Ponadto wychowankom gwarantuje się opiekę poradni „K” w przychodniach lekarskich znajdujących się poza placówką oraz wykonywanie badań specjalistycznych. Przebywające w placówce nieletnie ciężarne mogą korzystać bez ograniczeń z badania przez lekarza ginekologa. Częstotliwość takich wizyt kształtowała się średnio na poziomie od 3 do 12 razy w okresie ciąży. Jeżeli wymagały tego względy zdrowotne ciężarnych nieletnich, hospitalizowano je na oddziale ginekologicznym w szpitalach publicznych. Były to nieliczne przypadki.

Ponadto w placówkach zapewnia się nieletnim w ciąży wyższą stawkę żywnościową (15,50 zł dziennie przy stawce podstawowej - 9,50 zł dziennie). Przysługują im także posiłki o zwiększonej kaloryczności (3500 kcal, przy kaloryczności podstawowej 2800 kcal).

Nieletnim zapewnia się również dostęp do edukacji seksualnej. Prowadzone są dodatkowo zajęcia oraz realizowane są programy, mające na celu podniesienie świadomości wychowanek w zakresie antykoncepcji i świadomego macierzyństwa, m.in.:

- program autorski „*Rola rodziny w życiu człowieka*”,
- projekt „*Gdy zostanę mamą będę kochać nad życie – świadome macierzyństwo w myśl pedagogiki Janusza Korczaka*”,
- zajęcia z cyklu „*Ciąża 9 bezpiecznych miesięcy*” - świadome przygotowanie się do macierzyństwa, całej ciąży i okresu połogu,
- kurs kwalifikacyjny doskonalenia zawodowego „*Opiekunka dzieci*”,
- wizyty edukacyjne w Domu Małego Dziecka,
- spotkania z położną i ginekologiem,
- projekt „*Program pracy z wychowanką w ciąży*”,
- autorski program „*Wychowanie seksualne*”.

Przyjmując liczbę 150 wychowanek jako maksymalną liczbę dziewcząt umieszczonych w placówkach, nieletnie ciężarne i rodzące w placówce stanowią od 3,5 % do 7 % ogólnej liczby dziewcząt przebywających w przedmiotowych placówkach.

Sam fakt niewielkiej liczby nieletnich ciężarnych przebywających w placówkach - w mojej ocenie - nie ma znaczenia, zważywszy na złożoność zagadnienia, a także konieczność zapewnienia odpowiednich warunków dla nieletniej ciężarnej i nieletniej matki, a także właściwych warunków dla jej dziecka.

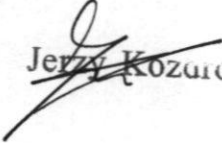
Podzielam pogląd wyrażony w piśmie Pana Rzecznika, że sprawa wymaga systemowego rozwiązania i uwzględnienia również małoletnich ciężarnych przebywających w placówkach na mocy orzeczenia sądu, które z racji małoletności nie posiadają władzy rodzicielskiej.

Wprowadzie regulacje zawarte w ustawie o postępowaniu w sprawach nieletnich przewidują określone rozwiązania, umożliwiające kontynuowanie resocjalizacji nieletniej poza placówką, pozwalają na zachowanie więzi z jej

małoletnim dzieckiem, jednakże praktyka wskazuje, że rozwiązania te nie są pełne. Wprowadzone nowelizacją ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej regulacje nie naprawiają tego stanu rzeczy w stopniu zadowalającym.

Zdając sobie sprawę z wagi problemu, uważam za konieczne podjęcie dalszych dyskusji w ramach prac międzyresortowych w celu wypracowania spójnej regulacji dotyczącej rozwiązania problemu nieletnich matek.

Prowadzone rozmowy w ramach spotkań, o których mowa w piśmie Pana Rzecznika, są początkiem tej dyskusji i mam nadzieję, że zakończą się wypracowaniem systemowych rozwiązań, dotyczących zarówno nieletnich ciężarnych, nieletnich matek, jak i małoletnich matek przebywających w placówkach. Propozycja zgłoszona w piśmie przez Pana Rzecznika, a dotycząca opracowania analogicznych do art. 87 § 3 i 4 k.k.w. rozwiązań, jest przedmiotem rozważań na spotkaniach międzyresortowych.

z poważaniem

Jerzy Kozarou

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOŚCI

Pełnomocnik Ministra Sprawiedliwości
ds. Konstytucyjnych Praw Rodziny

PKPR-072-1/1513

UNP: 150129-00936

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL.	10-02-2015
ZAL.	NR.

Sz.P.

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Ob

Al. Solidarności 77

00-090 Warszawa